

3532

ЗАКОН

о

повластицама (концесијама) и о потпо-
магању домаће радиности (индустрије).

ЦЕТИЊЕ,

Штампано у Држ. Штампарији Краљ. Црне Горе.

1911.

Дес. бр. 36099

МИ
НИКОЛА I

по милости Божјој
КРАЉ И ГОСПОДАР ЦРНЕ ГОРЕ

Проглашујемо и објављујемо свима и
свакоме, да је Народна Скупштина рије-
шила и да смо Ми потврдили и потвр-
ђујемо:

ЗАКОН
о
**повластицама (концесијама) и о потпо-
магању домаће радиности (индустрије).**

Члан 1.

Повластица је уступање од државе,
области или општине, приватном, општи-
ни, области или једној јавној установи,
да по прописима овога закона за вријеме
ужива неку ствар или да располаже са
истом као законити власник.

Члан 2.

Повластице по својој природи дијеле
се у три врсте:
а) повластице државне, где држава
уступа приватном, општини, области или

једној јавној установи, да за вријеме ужи-
ва неку државну ствар, или да с њом
располаже као законити власник.

б) административна повластица, или
одобрење дато од државе, општине или
области, да се експлоатише извјесна
индустрија (воде минералне, руде, газ,
електричитет и т. д.) или јавна служба
(публична кола, пијуће воде, лифераџија
хране и т. д.).

в) повластица јавних грађевина, где
држава повјери приватним или друшт-
вима бригу да изврше радове јавне ко-
ристи, као мостове, канале, гвоздене пу-
тове и слично.

Члан 3.

Повластице се дају потражиоцима без
обзира дали су они црногорски или стра-
ни држављани, само ако испуњавају про-
писе овога закона и других земаљских
закона, али у сваком случају првенство
имају црногорски држављани.

Члан 4.

Циљ је повластица, да се што боље
развије домаћа индустрија и трговина,
односно, да се што боље унаприједи на-
родна економија и народно благостање.

Члан 5.

Повластице (концесије), ма које врсте
били, дају се на одређено вријеме и по
нарочитом закону (чл. 167. Земаљског
Устава).

О давању повластица.

Члан 6.

Повластице даје надлежни Министар
(у чију надлежност спада одјељење на-

родне привреде), у смислу чл. 5. овог
закона, а по саслушању Министарског и
Државног Савјета.

Члан 7.

Повластице могу бити привремене или
коначне.

Члан 8.

Привремена је повластица она, која
даје право некоме, да на извјесном мјесту
проучи земљиште, учини потребита пре-
мијерања, дигне нужне планове и проучи
мјесне прилике у опште.

Члан 9.

У молби за привремену повластицу
треба назначити:

- 1) име и презиме, занимање, мјесто
становања и држављанство молиочево;
- 2) село, општину, капетанију и област,
где молиоц жели предузети рад; и
- 3) кад мисли прелиминарни рад отпо-
чети.

Члан 10.

Уз молбу треба приложити још:

- 1) увјерење надлежне власти о способ-
ности;
- 2) да ли је молиоц властан управљати
са својим имањем;
- 3) законито пуномоћије, ако то ради
за рачун другога; и
- 4) кауцију за оштете, које би својим
радом могао проузроковати, и за исплату
рошкова за ове прелиминарне радове.

Кауцију може замјенити и гаранција
од једне банке у држави.

Члан 11.

Поред услова предвиђених чл. 9. и 10. овога закона, у молби мора бити јасно изложено:

- 1) какво индустриско подuzeће молиоц намјерава отпочети;
- 2) колики је капитал, који намјерава у исто уложити;
- 3) колика и каква му је радна снага потребна за подuzeће;
- 4) намјерава ли прерађивати домаћу или страну сировину или полупрерађевину, у којој количини, у ком степену, на какав начин и одакле намјерава ту сировину, односно прерађевину, набављати;
- 5) које повластице тражи, на који рок и у којој мјери;
- 6) да ће у својем подuzeћу спремати раднички подмладак;
- 7) колики ће број црногорских држављана имати рада у томе подuzeћу;
- 8) молиоц је дужан дати обавезну изјаву, да ће одма при почетку рада засновати раднички фонд по правилима, која ће му надлежни Министар одобрити, прије потписа коначне повластице;
- 9) располаже ли молиоц сам потребном стручном спремом, или намјерава плаћати стручно особље; и
- 10) молиоц је дужан дати изјаву, да ће у свом подuzeћу завести модерно књиговодство, а у смислу Трговачког Закона.

Члан 12.

Привремена повластица, према важности прелиминарних радња, траје до једне године дана, од дана потписа, а у слу-

чају кад би подuzeће било замашније и изискивало много више рада, а кад би у исто вријеме молиоц показао у току прве године добру вољу и непрекидно радио, тај се рок може одложити по увиђавности још до једне године дана.

Члан 13.

Коначна повластица је она, којом се по свршеним прелиминарним радовима и преговорима коначно утврди у цојединостима све што се има радити, под каквим се условима има радити и извести подuzeће.

Члан 14.

У молби за коначну повластицу неког подuzeћа, молиоц је дужан уз услове предвиђене чл. 9., 10. и 11. овога закона поднијети још:

- 1) у два примјерка, од којих ће се један потписан повратити молиоцу, све пројекте, детаљне планове земљишта, здања, стројева, типова, машина, мостова, путова, канала, справа, алата; једном ријечи свију дјелова подuzeћа по правилима науке и у размјерама усвојеним у начелу за те поједине дјелове;
- 2) ако тражи коју олакшицу из тач. а), б), в) и г) чл. 27., увјерење Министарства финансија о томе: каквим су и коликима таксама посебице оптерећени ти предмети и колико се са истима оптерећује подuzeће;
- 3) ако тражи олакшице из тачке д) чл. 27., молиоц је дужан назначити каква му грађа треба, за какву потребу, у којој количини и у којој је шуми намјеран сјећи;

4) ако тражи олакшицу из тач. ђ) чл. 27., молиоц треба да означи, којим се ријекама, потоцима и водопадима и у којој размјери намјерава служити, да нису те воде раније коме уступљене, и најпосље какве инсталације и у каквој размјери намјерава подићи.

Ради више тачности, молиоц ће молби приложити и то у два примјерка: ситуациони план мјеста и воде, у размјери 1:500, и план укупне инсталације у размјери од 1:100;

5) ако тражи олакшице из тач. е) чл. 27., молиоц ће молби приложити као и горе, у два примјерка ситуациони план у размјери 1:500, означујући на истом врсту и количину сваког материјала понаособ;

6) ако тражи олакшицу из тач. ж) чл. 27., молиоц треба да назначи количину и врсту угља, који му треба;

7) ако тражи олакшицу из тач. з) и и) чл. 27., молиоц треба да од поједињих комада земље поднесе ситуационе планове.

Члан 15.

Ако који од наведених услова молиоц није испунио при предаји молбе, надлежни Министар ће га упозорити, да то у року од 30 дана, од дана предаје молбе, учини, а не учини ли то, његова се молба неће ни узимати у поступак.

Члан 16.

При уступању повластице неког подuzeћа, првенство ће имати, пошто испуни све услове закона, онај, који је најприје тражио. Ако има више њих, који се за исту ствар једновремено пријаве, надлежни Министар, по ријешењу Министар-

ског и Државног Савјета, уступиће је оном који најбоље услове понуди и покаже у сваком погледу најбоље гарантије за целиснодно извршење подuzeћа.

Члан. 17.

Коначну повластицу даје Народна Скупштина путем закона (чл. 5. овог закона).

О склапању уговора.

Члан 18.

При склапању уговора, уз садржину молбе повлашћеног, треба утврдити још:

а) начин откупа и вријеме, кад се може тај откуп извршити;

б) начин како треба књиге водити;

в) начин подјеле прихода, ако је подuzeће такво, да их по одбитку интереса на новце и одређене амортизације може бити;

г) количину кауције, коју подузетник има уложити при почетку рада, а на име гарантије за извршење уговора и да ли иста мора бити у новцу или папирима од вриједности, где се иста има положити и под који интерес;

д) начин државног надзора;

ђ) начин како се имају расправљати и судити спорови, који би се изродили између државе и подузетника, као и између приватних и подузетника;

е) начин како би се ријешила питања која би искрслла између државе и подузетника у погледу несагласија у тумачењу уговора; и

ж) вријеме кад треба отпочети рад и у колико се исти има довршити и подuzeће прорадити.

Члан 19.

Уз планове, који се имају према овоме закону приложити уговору, прилаже се и још један детаљни записник, у којему су набројени сви радови, који се имају извршити, све машине, справе, алати, који се морају при подuzeћу употребљавати, и у опште све обавезе како подузетника тако и даваоца подuzeћа.

О отпочињању радња.

Члан 20.

По публиковању закона, рад мора на одређени рок отпочети, а тај рок не може бити дужи од године дана, од потписа повластице. У противном случају подuzeће губи добивене олакшице и уступљена му земљишта.

Члан 21.

Кад подuzeће из неодољивих узрока не отпочне рад у одређеном року, надлежни Министар, по ријешењу Министарског и Државног Савјета, може му продужити тај рок, али ни у ком случају више од године дана, и то ако је већ отпочело подизање зграда. Као неодољиви узроци сматрају се помор, глад, епидемија, рат, општа финансијска криза, техничка немогућност и слично.

Члан 22.

При отпочетку рада подузетник је дужан извијестити надлежног Министра.

Члан 23.

При свршетку радње надлежни Министар одредиће на рачун подузетника комисију, да прегледа подuzeће и оцијени: да ли она у свему одговара условима уговора. Ако комисија нађе да подuzeће не одговара условима уговора, надлежни Министар опоменуће подузетника и одредити му рок, да учини потребите исправке.

Ако подузетник не би хтио то у одређеном року учинити, надлежни Министар отказаће дате му олакшице и то ће публиковати преко званичног листа.

Члан 24.

Повластица може пријећи само на законите наследнике, ако су ови способни да по прописима овога закона изводе ова подuzeћа, а на трећа лица може се пренijети само онда, кад је подuzeће прорадило. Овај пренос у сваком случају одобрава Народна Скупштина.

О надзору.

Члан 25.

Надзор над повлашћеним индустријским подuzeћима води надлежни Министар преко државних комесара.

Подuzeћа су дужна давати овим комесарима тачне податке о њихову целокупном раду, кад год они то затраже.

Тако исто подuzeћа су дужна показивати комесарима све просторије, прибор и књиге подuzeћа и чинити све, што до њих стоји, да они лако и брзо врше свој задатак.

О давању повластица.

Члан 26.

Ради умножавања разних индустријских подuzeћа, Краљевска Влада може давати подузетницима олакшице по овом закону.

Члан 27.

Ове олакшице могу бити:

а) ослобођење од царине и свију царинских такса на увоз машина, машинских дјелова, спрava, алата и свега другог, што служи за постројење подuzeћа; на увоз грађе ма од каквог материјала, која је потребна за подизање подuzeћа, ако је у земљи нема;

б.) ослобођење од царине и свију узгредних такса, које се на царинарницама плаћају, на увоз страних сировина и полупрeraђevina, којих у земљи нема никако, или их нема у довољној количини и у одређеној каквоћи;

в) ослобођење од непосредних пореза на обрт и свих приреза државних и општинских;

г) ослобођење од царине и свих узгредних такса на извоз својих прeraђevina;

д) дозвола сјече грађе бесплатно или по такси у државним шумама, за грађење здања и других искључиво подузетничких послова, као и оне грађе, коју прeraђuju у подuzeћу;

ћ) давање првенствености права служити се водама из ријека, потока и водопада, придржавајући се земаљских законова о истима;

е) дозвола да са државних и општинских земљишта ваде бесплатно камен,

пијесак, шљунак, гипс и друге сличне материје, потребите за рад подuzeћа, а и на приватна земљишта могу добити иста права, али по предходном заузимању истих у смислу постојећег закона о заузимању непокретних добара (експропријацији);

ж) давање угља из државних рудника по цијени колико државу стаје, разумије се у колико држави не би требовао;

з) уступање за извођење подuzeћа бесплатно, на употребу страним, а у својину црногорским држављанима слободно државно земљиште до једнога хектара;

и) бесплатно уступање државних и општинских, а по закону о заузимању непокретних добара, и приватних земљишта за грађење путова, жељезница, водовода, канала ради везивања подuzeћа са јавним путовима, жељезницама и водама.

За извршење тих грађевина потребно је одобрење Министра грађевина, а у колико се односи на здравственост за водоводе и канале и одобрење Санитета;

ј) повраћање царинских дажбина, ако их је већ подuzeће платило — на извозну сировину и полупрeraђevину, када их по преради у свом подuzeћу извозе из Краљевине.

Члан 28.

Потребе државне и општинске (осим војничких, за које постоји нарочити закон) подмириваће се првенствено производима повлашћених подuzeћа. Ову повластицу неће уживати ова подuzeћа према неповлашћеним домаћим подuzeћима, која би већ постојала.

Члан 29.

Индустријско подuzeће може добити све или поједине олакшице овога закона ако се обавеже:

- а) да ће уложити најмање 50.000 перп.;
- б) да ће завести савремени начин прeraђивања;
- в) да ће спремати раднички подмладак;
- г) да ће занимати у раду најмање 80% црногорских држављана;
- д) да ће основати раднички фонд.

У овај фонд улагали би радници 65% а подuzeће 35%, док исти не порасте довољно за тај циљ.

Правилник за осигуравање радника поднијеће подuzeће на одобрење надлежном Министру.

Члан 30.

Олакшице прописане овим законом, даваће се или поједине, у цјелости или дјелимично, према важности подuzeћа и користима које би доносило општој ствари, а за вријеме од 10 до 20 година. На подuzeћа у која се уложи преко милион перпера, тај рок може бити и дужи, према важности и природи подuzeћа.

Члан 31.

Кад постојећа подuzeћа буду подмиријала земаљску потребу својим производима, тада се неће давати повластица новим подuzeћима исте врсте.

Члан 32.

Подuzeћа, која прeraђују руде, могу добити олакшице овога закона и поред оних што им даје рударски закон.

Члан 33.

Овај закон ступа на снагу кад га Краљ Господар потврди, а важи од дана кад се обнародује у службеном листу.

Препоручујемо Нашем министру унутрашњих Дјела да овај закон обнародује а свима Нашим Министрима, да се о извршењу његовом старају; властима пак заповиједамо да по њему поступају, а свима и свакоме да му се покоравају.

Цетиње, 18. фебруара 1911. г.

НИКОЛА с. р.

Видио и ставио државни печат:

Чувар државног печата,
Заступник Министра Правде,
Предсједник Министарског Савјета,
Министар Иностраних Дјела,

Д-р **Л. Томановић** с. р.

Предсједник Министарског Савјета,
Министар Иностраних Дјела,
Заступник Министра Правде,

Д-р **Л. Томановић** с. р.

Министар Унутрашњих Дјела,

М. Ђукановић с. р.

Министар Војни,

Бригадир **И. Ђуровић** с. р.

Министар Финансија и Грађевина,

Ф. Јерговић с. р.

Министар Просвјете и Цркв. Послова,

П. **Вучковић** с. р.

Jur. б. 36099